

UNITÁRIUS ÉLET

XLIX. évfolyam 10. szám

1995. október

De ki az én felebarátom?

(Lukács 10, 29)

Lukács evangéliumában olvasható Jézus és a törvénytisztelő farizeus párbeszéde arról, hogy ki a felebarát. A beszélgetés elején a szeretet kettős parancsát idézik fel, mint minden, Istennek tetsző életmód alapját.

Igen jellemző, hogy a részletek, az aprólékosság gondolatvilágában élő farizeus tovább faggatja Jézust: „De ki az én felebarátom?” Az írástudó a részletekre kíváncsi. Definíciót, meghatározást akar. Úgy véli, az erkölcsös viselkedés alapja a részletekbe menő szabályozás. Ha meg lehet különböztetni a felebarátot az ellenségtől, akkor kordába szorítható a Nagyparancsolat pontatlansága.

A farizeus hozzáállásából kiérződik a hellenisztikus világ kategorizáló, definíciókra törekvő jellege. Erre a beállítódásra felel Jézus egyik legszebb példázata, az irgalmas szamaritánusé.

Mit is mond Jézus ebben a példa beszédben? Legfőképpen azt, hogy a farizeus már a kérdés feltevésében is téved. Mintha csak ezt mondaná Jézus: Rosszul kérdezel barátom! Nem az a fő kérdés, hogyan definiálható a felebarát, hanem az, hogy neked ki a felebarátod. Ez ugyanis nem definíció és külső ismertetőjegyek kérdése. A felebarát az, akit azzá tudsz fogadni.

„Eredj el, és te is akképpen cselekedjél.”

A történet példaértékű, és különösen tanulságos hitelveink megfogalmazása szempontjából. Ezek ugyanis akkor válnak igazán hitelessé, ha nem definíciókban, hanem vallomásokban öltenek testet.

A vallásos tapasztalat szavakba öntése, megfogalmazása és továbbadása valóban az egyik legalapvetőbb emberi késztetés. Mint az evangélium századosa, aki a golgotai kereszttel átellenben állva önkéntelenül is kimondotta: „Bizony, ez Isten fia volt”, mi sem menekülhetünk a megfogalmazási kényszer elől.

Mi, unitáriusok ezeket a megfogalmazásokat nevezzük hitelveknek. Hitelveink a szó legnemesebb értelmében vett hitvallások. E szép magyar kifejezés jól rávilágít az ebben rejlő dinamikára. Hittel felfogunk valamit, és azt vallomásszerűen továbbadjuk. Nemzedékről nemzedékre épül és gazdagodik, ugyanakkor kritikusan át is fogalmazódik az emberi szó.

Hitelveink nem merevülnek dogmává. A hitelvek nem alkotnak rendszert, hanem rendet kívánnak tenni az adott kor vallásos fogalmi készletében. Hasonlók az útjelző póznákhoz, amelyek az eligazodást hivatottak segíteni. A kimondott hitelvek – századunk egyik nagy filozófusának, A. N. Whiteheadnek hasonlatával élve – olyanok, mint a hangvilla rezgése. A tisztán megszólaló hangvilla rezgésbe hozza az arra alkalmas hangszer húrjait, de nemcsak az azonosan hangoltakat. Megszólalnak a felhangok is, és így együtt rezegve hozzák létre a harmóniát.

A hitelvek rezgésbe hozzák a hívők lelkének húrjait, mozgásba hozzák életüket, segítenek kinek-kinek lelki tehetsége szerint odatalálni a Jézus által meghirdetett királyi menyegző asztalához. A hitelvi gondolkodás dinamikus, kinyúló ajtó, amely hív, szívesen beengedi, befogadja az újat.

„De ki az én felebarátom?” E kérdést megelőzi a „De ki az ember?” kérdés felvetése.

Az ember Isten képére és hasonlatosságára teremtett. Jelként. Önmaga jeleként helyezte a világba az embert Teremtője. Az ember ugyanúgy élőlény, mint a többi teremtmény. Különlegessége, lényege megbízatásában, feladatában rejtezik. Az ember az, amivé válik. Az ember története, a „jelle válás” története. A Názáreti Jézus mutatta meg, hogy mit jelent ez a történet. A Mennyei Atyától kapunk haladékat. Haladékat kaptunk, hogy mi, akik még nem éljük azt az Isten közvetlenségét, amit Jézus mutatott meg, kísérletet tegyünk az ő követésére. Van időnk, és ez azt jelenti, hogy van feladatunk. Elbukhatunk, tévedhetünk, de van időnk újrakezdeni, felállni, folytatni a tanítványság munkáját.

Feladatunk van: tanúsítanunk kell Isten királyi uralmának valóságát. Jézus felszabadít bennünket, de feladatra szabadít fel. Ráeszmélünk, hogy a földi idő, a mi időnk, nem teher és nem korlát. Az idő valójában lehetőség, ajándék.

A jelenben kell emberré és felebaráttá válnunk. Életterünk a jelen, a jelen folyamata. Ebben keressük azt a szilárd alapot, ami erkölcsiségünknek, lelki életünknek, egyházi gyakorlatunknak szervező ereje.

Varga Béla, az egyik nagy XX. századi unitárius teológus írta, a megváltás nem egyszer s mindenkorai metafizikai tett, hanem sokkal inkább folyamat, program, cél. Éppen ezért az erkölcs középpontjában a jelen áll. A jelen az, amelyben megragadható az isteni valóság, amely a tett és az emberi lehetőségek színtere.

Isten, ember, világ folyamatként értelmezhető. Isten a mi számunkra valamivé válik, valaminek megmutatkozik. Az ember ebben a találkozásban lesz igazán emberré, és a világ is így lesz „ékes rend”.

Orbókné Szent-Iványi Ilona

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyarországi Unitárius Egyház előkészületeket tesz az 1996-os Millecentenárius méltó megünneplésére, amelynek keretén belül ünnepi könyvek és kiadványok megjelentetését is tervezzük. A téma feldolgozása kötetlen, és a következő gondolatkör lehet az irányadó: *Hogyan és miért pont a Kárpát-medencében alakult ki az unitarizmus az 1100 éves történelmünket formáló erők következtében, és mit nyújtott a magyarságnak és a világnak.*

A pályázatokat – melyek közül a legjobbak kiadásra kerülnek – 1996. március végéig „Millecentenárius” jelígre a szerkesztőség címére kérjük beküldeni.

(Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.)

A TEMPLOMLÁTOGATÁS FOKOZÁSÁNAK IDŐSZERŰ KÖVETELMÉNYEI

I. rész

Még csak teológiára készülő középiskolás voltam, amikor az egyik református lelkész ezekkel a szavakkal „bátorította” bennem a – mi tagadás – sokszor szárnyszegett, törékeny lendületet: „A mi munkánk annyi, mint kosárral vizet hordani” A későbbiek során, amikor nemegyszer a többnyire üres templompadoknak prédikáltam, vagy hideg, néma falakon tört meg imádságom, keserűen, lemondással értettem egyet az említett lelkésszel, mert úgy éreztem, hiábavaló a munkám, sziszifuszi az igyekezetem, hisz a legtöbbször elenyésző a prédikációra figyelő fül, a velem imádkozó lélek. Életem ilyenfajta hullámvölgyeiből azonban mindig kerestem a felszínre kerülés módját, s mindig életmentő deszkaszálat jelentett a gondolat: tehetek és tennem kell azért, hogy az általam hirdetett evangélium több halló fülre, jó lélektalajra találjon, tehetek és tennem kell azért, hogy fokozódjon a templomlátogatás.

Mivel járulhatok hozzá a templomlátogatás fokozásához? Természetesen a szószéki szolgálattal: áhítatkeltő imával és megható, szíveket megmozgató, megtérésre, szeretetre, istenhitre indító beszéddel. S persze, hogy mindenre készülni kell! Hát készültem is. Hiába tanácsolták többen, hogy hát „ad hoc” is kell tudni beszélni, meg kell tanulni improvizálni, rögtönözni, minek annyi tanulás. Amikor szolgálatom volt, szent vajúdságban, ideges megszállottságban teltek a napok, az órák, s igyekeztem minél jobban felkészülni. És így van ez ma is. S az eredmény? A várt hatás? Az elégtétel? Sokszor elmaradt. A visszajelzések többnyire jók voltak ugyan, de a templompadok mégsem teltek zsúfolásig, s általában ugyanazok a hívek képezték a rámfelügyelő, velem imádkozó gyülekezetet.

Valami eredmény mégis volt és van. A templomlátogatók száma nem növekedett ugyan, de nem is csökkent, állandósult, ugyanazon a szinten mozgott. És ez is eredmény. Ennek is lehet örülni, mert ez azt jelenti, hogy jó a szószéki szolgálat, a prédikáció, különben, rossz beszéddel üresre prédikálnám a templomot, szemlátomást fogyna a gyülekezet. És sajnos, hány esetben van ez így. Az enyémnél népesebb gyülekezetekben panaszkodnak: ma is csak heten-nyolcan voltunk templomban, de nem is csoda: ma is gyenge volt a prédikáció, semmit sem kaptunk...

Szóval, mondjon ki mit akar, annak a szolgálatnak, amelyre lelkiismeretesen felkészülnek, a textusszerű, átéléssel, lélekkel, szép magyarsággal elmondott beszédnek hatása, eredménye van.

Lelkiismeretesen felkészülni nem azt jelenti elsősorban, hogy szó szerint megtanuljuk a prédikációt. Lelkiismeretesen lehet vázlat alapján, sőt gondolatban is készülni. A lényeg az, hogy mindenképpen legyen a fejünkben a prédikáció, az ima. Tudjuk, mit akarunk mondani. Az ilyen szol-

gálat hamis kendőzése a lelkiismeretlen készülésnek, vagy így talán helyesebb: a készületlenségnek.

A gondosan felkészült lelkész csak textusszerű prédikációt mond, ez a lelkiismeretes készülés egyik jele. Azzal, hogy egyet olvas és mást mond, hogy a textust mottóként félreteszi, a lelkész nem szolgálja a templomlátogatás fokozását. A Biblia a híveink hitvilágában központi helyet foglal el, ne iktassuk ki azt textusszerűtlen beszédekkel! Ellenkezőleg: tanulmányozzuk és magyarázzuk azt unitárius hitünk fényében, szeretettel és értelemmel, kivédve ugyanakkor a szekták megújuló támadásait.

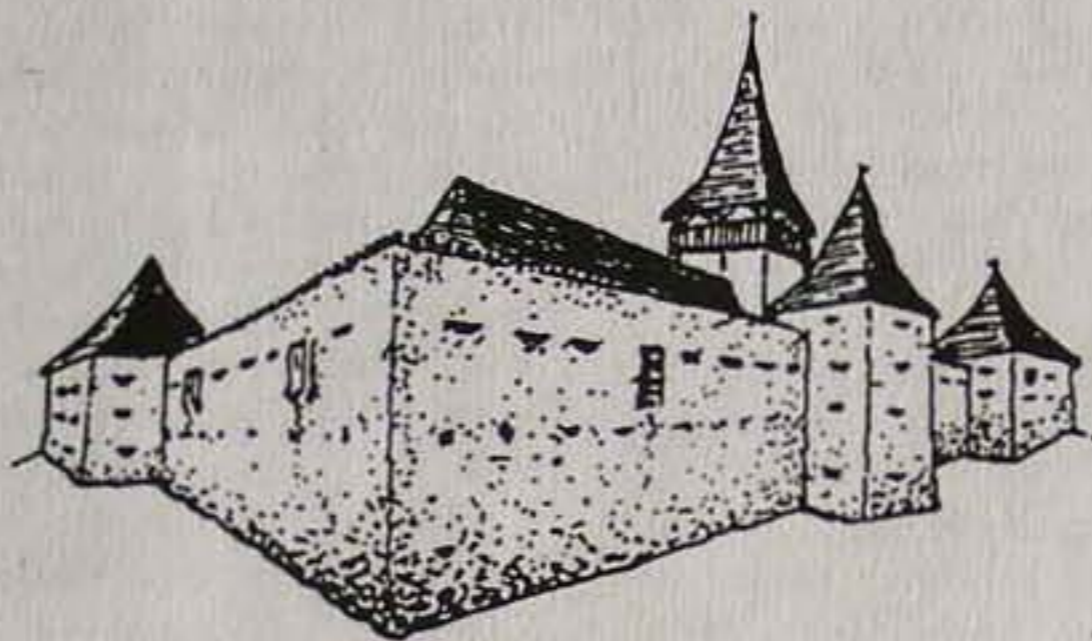
Fontos, hogy lélekkel, átéléssel adjuk elő azt, amire készültünk. Lehet, hogy az első szolgálatoknál ez hiányzik, mert görcsösen ragaszkodunk a betanult szöveg minden betűjéhez, de a gyakorlat meghozza az átélést is. Ami hiányzik, bizonyára céltáblája leszünk ilyenfajta megjegyzéseknek: a tiszteletes úr sem hiszi, amit mond, hogyan higgyük mi?

Prédikációnk csak akkor lehet megragadó, gyülekezetépítő, ha szép magyarsággal mondjuk. Ránk, egy nehéz sorsú, anyanyelvéért naponta kemény küzdelmet vívó kisebbség szétszórt töredékének, felekezetének lelkészeire fokozottan vonatkozik Reményik Sándor felhívása: „Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, / És áhítattal ejtsétek a szót, / A nyelv ma néktek végső menedéktek, / A nyelv ma tündérvár és katakomba, / Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek, / E

drága nyelvet porrá ne törjétek, / Ne nyúljon hozzá avataltalanul / Senki; ne szaggassátok szirmaikat / A rózsafának, mely hóban virul. / Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul, / Mint-ha imádkozna, / Mintha aranyat, tömjént, myrrhát hozna.” / Az ige / Legyen hát imádság a szánkban minden magyar szó, nem csak gyülekezetet, de népet, nemzetet is építő, éltető!

A vasárnapi és ünnepi beszédek mellett nem feledkezhetünk meg a szertartásokról sem, hisz ilyenkor – kereszttel, házassági megáldás, temetés, úrvacsora és konfirmáció alkalmával – is prédikálni kell. Tekintettel arra, hogy a szertartások alkalmával mindig népes a gyülekezet és jelen vannak azok is, akik máskor nagyon ritkán vagy soha, a lelkiismeretes, alapos felkészüléssel ki kell használnunk ezeket a lehetőségeket a gyülekezet építése, a templomlátogatás fokozása érdekében. Nem úgy, hogy ostorozzuk, elmarasztaljuk a máskor hiányzókat, hanem úgy, hogy beszédünkkel felkeltjük érdeklődésüket, a lelkiek felé fordítjuk figyelmüket, egyszóval mindent elkövetve, hogy kedvet kapjanak a templomlátogatásra. S milyen jó érzés, amikor egy-egy szépen elvégzett szertartás után ez vagy az a hívünk, akit a templomban azelőtt soha nem láttunk, ott ül a padban, hallgatja a prédikációt.

Pálfy Dénes
(Keresztény Magvető)

A nagyajtai templomerőd

Gyöngyössi János rajza
(Székely templomerődök)

Templomaink története

Polgárdi

Már a római időkben lakott település (a polgárdi ezüst triposz a Nemzeti Múzeumban látható), az 1200-as éveiből említik az okiratok. Az 1300-as években Zsigmond a Kővágó-Örsi családnak adományozza Polgárdit és határát (3 falut foglalt magába: – Battány, Csíkvár és Polgárdi).

Ez a család felvette a középkorban a Battány nevet, így Batthyány lett. A középkorban egy apácakolostor volt a határában, melynek fennmaradt kegytárgyait a székesfehérvári István király Múzeum őrzi.

Lakóinak száma: 1980-as adat szerint 5868 fő. 1990-ben 5880 fő (az elvándorlás 6,7%-os).

A két világháború között 663 házban 4017 lakos élt, római katolikus, református és izraelita felekezetűek.

A terület: 13 456 kh.

A dunántúli unitáriusság központja Polgárdi. Kanyaró Ferenc feljegyzése szerint Polgárdiban már a reformáció idejében unitáriusok éltek.

„Tolnai Ambrus Lukács az unitáriusokhoz csatlakozván, valamivel 1585 előtt Polgárdin látjuk. Tekintve, hogy Polgárdin csak a 17. sz. legelején áll fel a most is virágzó református eklézsia, bizonyossá válik, hogy 300 évvel ezelőtt is éltek ott unitáriusok és a tudós Lukács uram éppen az unitárius eklézsia papja volt.”

Majd folytatja: „Mintegy 16 dunántúli helységről bizonyos, hogy az unitárius mozgalomban vagy részt vett, vagy maga is egészen unitárius volt. E helységek: Laskó, Tolna, Buda, Nagyharsány, Siklós, Nagy-Kozár, Pécs és vidéke, Pellérd, Arányos, Nagy-Peterd, Szigetvár és vidéke, Gölle és környéke, Székes-Fehérvár, Polgárdi, Küllöd és Nagy-Maros.”

Kanyaró statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a XVII. század végén és a XVIII. század elején hirtelen felduzzad a református eklézsiák száma a baranyai részen. (1700–1710-ig 11, 1710–1715-ig 17 új református eklézsia születik.) Magyarán szólva a baranyai unitárius eklézsiák a katolikus nyomásra a reformátusokhoz menekültek.

Minderre az akkori pécsi Radovics püspök így reagál:

„Tudjátok meg, hogy ha ti énnekem naponként két pozsonyi mérő aranyat öntenétek is előmbé, még akkor se tűrnétek meg benneteket kerületemben. Mert azt mondom, hogy egy ökör, számár és minden csúszómászó, valamint vízben élő állatok, sőt az alvilágbeli megalázott ördögök is hamarabb eljutnának az üdvösségre, mint a kálvinisták bármelyike is; mert én tudom, hogy minő veszélyes a kálvinista eretnokség. Rablókat, kálvinistákat és törököket nem fogok tűrni...”

A mostani polgárdi unitárius gyülekezet 1886-ban alakult. Az elbeszélések szerint a veszprémi vicispán veje volt akkoriban a református lelkész, aki lenézte a parasztokat; beleszólt a templomi ülésrendbe, megvádolta a gondnokot egy kútlánc ügyében, s különböző szankciókat alkalmazott. Mindez igen sértette a módosabb gazdák önértetét (a Berki, a Császár, a Takács családok), és mintegy 500-an áttértek az unitárius hitre.

Báthay István veszprémi református lelkész ekkor a veszprémi Batthyány Ádám várkapitányhoz fordult, hogy mint Polgárdi földesura, lépjen közbe, mert az erdélyi eretnokség igen elterjedt Polgárdiban.

Hogyan jutottak el az unitárius valláshoz?

A Császár-családnak Sármelléken volt egy református lelkész rokona, aki azt tanácsolta, hogy forduljanak a rokon unitárius felekezethez Kolozsváron. A másik alapító család a Berkiek. A polgárdi unitárius temetőben Berki József (1840–1900) sírkövére ez van írva:

„A polgárdi unitárius vallás alapítója és jegyzője élt 60 évet.”

Berki Józsefet Pictor Bertinek csúfolták, mert festő volt, de szeretett frogatni is. Írt a Veszprémi Hírlapnak, a helyi lapnak, a kolozsvári Keresztény Magvetőnek. A prédikációs könyvét még most is őrzik Polgárdiban az utódok sok más irománnyal együtt.

Az áttért családok zöme 100–200 holdas gazdák voltak, s így módjukban állt telket vásárolni a rajta lévő magtárépülettel, a benne lakó szatóccsal és üzletével együtt. Miután Bartók Géza állandó lelkészünk megnősült, a bérlők helyére költözött az emeleti részbe. Itt lett a parókia. (Egy bérlő még ma is lakik az épületben, s egy cipőüzlet is működik az utca fronti részén.) A megalakulást követő években az imaház kialakításához és az épület átalakításához az egyházi központ adott kölcsönt, amit a hívek adományból és a lakó az üzlethelyiség béréből fizettek vissza. A parókia kialakításáig a lelkészek Császár Józseféknél laktak. A gyülekezet külön temetőt is kialakított. A Batthyány grófi család ajándéka a 600 négyszögöl temetőkert, amelyből 400 négyszögöl a temető rész. (Az 1950-es években lezárták, s csak most, 1993-ban nyitották meg újra.)

1890–1914-ig a lelkésztanítóval unitárius iskola is működött. Az 1910-es években pedig a módosabb unitárius gazdák a zsidó elemi iskolába járaták gyerekeiket a jobb színvonal miatt.

Az idők folyamán igen megesappan a gyülekezet. Az okokat a következőkben látjuk:

– Elsősorban férfiak tértek át, és sok lett a vegyes házasság.

– Erőteljes lett a visszaszivárgás a kezdeti évtizedek után.

– A télesztítés tönkretette a nagygazdákat; sokan a közeli városokba települtek (Székesfehérvár, Veszprém).

Polgárdi a mai napig is számít a környező szórványgyülekezetekre. Csajágon például 1937. aug. 8-án Józán Miklós unitárius püspöki helynök avatta fel a haranglábat, illetve a harangot.

„Öt unitárius nem mindennapi tanibizonysága ez” jegyzi meg a korabeli Unitárius Értesítő.

Kőműves József az udvarán adott helyet a haranglábnak. Németh Lajos és neje pedig úrasztali tányért és poharat vett az ünnepi alkalomra. Sajnos a csajági harang a háború után Kocsordra került. A polgárdi gyülekezet még most is visszavárja a felújított imaháza elé a csajági harangot.

Bartók Géza (1902–1941) dunántúli körlelkész szolgált Polgárdiban. Az istentiszteleteken 50–60 fő vett részt. Egy korabeli feljegyzés szerint a karácsony első napján Polgárdiban, másnapján a szórványban Balatonfőkajáron volt úrvacsoraosztás, amelyen a csajágiak is részt vettek. 67-en vettek részt az istentiszteleten 34-en vettek úrvacsorát, s ebből csak 15-en voltak unitáriusok. Legátusok is végeztek szolgálatot Polgárdiban. Az 1930–40-es években a kolozsvári unitárius teológiáról jöttek teológusok az ünnepi szolgálatra, 1960. húsvétján pedig Kozma Tamás budapesti teológus végzett szolgálatot.

A második világháborúban a polgárdi templom szenvedett a legtöbbet. 1947-ben a gyülekezet és a fiatal lelkész Szász János kitartó munkával, s a helybeli nőegylet eredményes anyagi segítségével a templomot újra használható állapotba hozták.

A június 15-én tartott ünnepélyes istentiszteleten részt vettek a község elöljáróság, a helybeli református és katolikus lelkészi kar, amely a szép együttműködés jele volt. A dunántúli unitárius szórványok küldöttei is jelen voltak az ünnepségen.

Sajnos az 1970-es évekre elhanyagolt állapotba került az eklézsia. Az 1977-es márciusi püspöki vizitáció megcsappant létszámú gyülekezetről, és rossz állapotban lévő eklézsiáról tanúsít.

A szovjet katonák 1956 után a közeli laktanyában (a Batthyány kastély helyén az 50-es években felépített laktanya) gyakorlatoztak és ott vonultak el az unitárius épület előtt, az 1980-as években földrengés rongálta tovább, majd a tetőszerkezet romlá-

sa miatt leázott az imaház felső sarka, és beszakadt a sarokmennyezet.

A térsítés mellett az állam pusztító és tendenciózus egyházellenes politikája hatalmas rombolást végzett a polgári gyülekezetben. 1950-ig felosztották az egyházi egyesületeket. Az elmúlt 45 esztendőben megszüntették az egyházak társadalmi mozgalmait, részben adminisztratív eszközökkel, részben egzisztenciális terrorral lehetetlenné tették az egyházi társadalmi élet létezését. Ez a kisegyházaknak háromszoros csapás volt.

Az 1980-as évek közepétől kezdett megindulni az ifjúság mozgolódása az egyházakban. 1986 nyarán a pesti unitárius fiatalok egy csoportja Szász János dunántúli körlelkész vezetésével rendezték a régi parókiát és a temetőket.

A teljes megújulásra azonban csak 1994 októberében került sor. Október 9-én délelőtti ünnepi istentisztelet keretében felavatták az újjávarázsolt imaházat és ekléziát. Az ünnepi beszédet az amerikai unitárius lelkészszövetség elnöke, Dr. Leon Hopper és Orbókná Szent-Iványi Ilona lelkész tartotta. Szépen megtelt a kis imaterem hívekkel. A polgári ekléziát a **Dunántúli Unitárius Egyházközség Székházává** avatták, ahol egy ifjúsági központ is helyet kap. A dunántúli körlelkész a szörványgondnoki képzést is itt szeretné megoldani.

Unitárius lelkészek:

1886–1888-ig Demeter Dénes

1888–1900-ig Szász András

1900–1902-ig Józán Miklós

Ezt követően váltogatták egymást.

– Köröspataki Kiss Károly

– Pálffy Ferenc

(Polgárdiból nősült, de visszatért Erdélybe)

– Bartók Géza

(majd az 1910-es években visszament Erdélybe)

Ezután Kolozsvárról jöttek segédlelkészek hosszabb-rövidebb ideig:

1922-től Bartók Géza lelkész

1941-ben bekövetkezett haláláig.

(a pataji unitárius temetőben nyugszik)

1941–46-ig Gálna Sándor

1946–52-ig Szász János

1952–57-ig Szolga Ferenc

Majd ismét Pestről jártak le beszolgáló lelkészek felváltva

Bencze Márton,

Bajor János Magyarkútról

1960-től ismét Szász János a lelkész, illetve dunántúli körlelkész napjainkig.

Felhős Szabolcs

... Úgy végezzük dolgainkat ma,
hogy abból megszülethessen a holnap...

Bözödi emléképek

Az idei unitárius ifjúsági konferencia helyszínéhez a Kis-Küküllő menti, embert próbáló utak sodrása vezetett.

Mintha sarcot szedett volna a táj magasztos szépségeért a rázós út, mély döbbenetet ébresztett bennünk, amikor görcsös kigyózásából hirtelen elénk tárult az elsüllyedt Bözödújfalú víztükrében ringatózó templomtorony a teljes fantomvilágával. Első látásra lidércnyomásként hatott ránk, valahogy úgy éreztük, itt együtt él az elmúlás az örökkévalósággal.

A Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Kőr e jeles összejövetelen hét fővel képviseltette magát Felhős Szabolcs titkárunk vezetésével. A konferencia témája: Szerelem – párválasztás – házasság.

A színvonalas előadások iránt a résztvevők élénk érdeklődést tanúsítottak, valamint szívesen vettek részt a délutáni csoportfoglalkozásokon is.

A beszélgetések során megéreztük, hogy nagy feladat áll az erdélyi unitárius ifjúság előtt is. Saját lábán kell megállnia, elviselni a viszontag-

A beregi delegáció egy csoportja
Bözödi György szülőházánál

ságos idők viharát, és ha figyelembe vesszük, hogy útravalót sem kapott semmit az ateista, vallásellenes társadalomtól, kemény munkába telik majd összekovácsolódni olyan közösséggé, amelynek saját értékrendje van. Amint az az elnöki köszöntőben is elhangzott: 1991 óta minden évben összegyűlnek az erdélyi unitárius fiatalok, hogy együttesen fölemelkedő fohászba lehelyék óhajaikat, vágyaikat, álmaikat; hogy küzdjenek egy jobb, emberibb életért. „Új földet akarunk, amelyen igazság lakozik!”

Számunkra fontos volt, hogy első kézből, mindenféle torzítások nélkül ismerhettük meg a kisebbségi helyzetet, amelyben kifejezésre jutott a helytállás és a nyitottság szükségessége.

Megidéztük *Jakab György*, művésznevén *Bözödi György* (1913–1989) emlékét, aki Orbán Balázs méltó utódja, és Tamási Áron, Nagy Imre festő, Tompa László költő kortársa volt, aki megtestesítette a székely sors tragikumát, és egyben az erdélyi magyarság tragédiájának példázata. Valódi szenvedélye az irodalom, a költészet és a történetkutatás volt, de igazmondásáért és tisztánlátásáért hamar a vasbocskoros diktatúra szemszűrő szálkájává lett, s ezért végighurcolták a száműzetés világának a veszejtő munkatelepein: Békási vízierőmű, Duna-Fekete tengeri csatorna építése. Öreg szülőházánál, amely valamikor vendégül látta Móricz Zsigmondot, Szervátusz Jenőt, Gy. Szabó Bélát, Illyés Gyulát, Kodályt, Lajtha Lászlót, mi is leróttuk kegyeletünket. Főbb művei: „*Székely emberek, zsidó istenek*” (1935), amelyben az elsüllyedt Bözödújfalú székelyeinek állít emléket; „*Székely bánja*” (1938), amelyben a székely népcsoport tragikus fogyatkozásának okait tárja fel a falukutató mozgalom radikális hangvételében. Ez utóbbi művét a fiatal erdélyi írók támogatásával tervezik újra kiadni.

Az ifjúsági konferencia a múlt és a jelen nagy figyelmeztetése volt, jelképesen a nagy író szellemi jelenlétével, amely érezhetően ott lobogott a lelkek mélyén. Az elsüllyedt falu mementóként köti le *Felhős Szabolcs* titkárunk zárógondolatát, amit a templomkertben a konferencia fiataljaihoz intézett.

Az emlékek sora lebeg még most is a lelki szemünk előtt, mint az elsüllyedt Bözödújfalú vízen reszkető tükörképe. Nagy szülőltjének láthatatlan keze mutatja az utat talán a következő találkozásig.

Vasvári Sándor Zsolt

KANADAI UNITÁRIUSOK TÁRSASÁGÁBAN

1995. május 12–26. között

II. rész

Mindenkinek, aki Kelet- vagy Közép-Európából indul a távoli Nyugatra (USA-ba, Kanadába, Dél USA-ba), az a napja szinte teljes egészében megismétlődik, amelyiken utazik, s így az a hete lényegében nem hét, hanem nyolc napból áll. Sokszor érezzük azt, hogy elég, s talán sok is egy hét, amely vasárnaptól vasárnapig tart, de ha ez még egy nappal meghosszabbodik úgy, hogy közben 10.000–15.000 km-t utazik valaki, nos erre az angolszász kifejezés egy érdekes szót használ: „jet-leg”-et kap az illető. Vagyis az időeltolódástól olyan állapotba kerül, amikor nem igazán tudja kontrollálni a cselekedeteit, gondolatait. Ez alól kevesen kivételek, talán azok, akik rengeteget utaznak repülővel hosszú távon: de akik nem, a fent említett jelenségnek „áldozatul” esnek. Egy ilyen meg-

duplázódott pénteki napon érkeztem meg május 12-én Torontóba. A repülőtérre jó ismerősöm várt, Joan Harris asszony személyében, aki a repülőtérrel egyenesen a Worrán családhoz szállított, akiknek lakása több napon keresztül volt otthonom. A Worrán házaspár, Marry-Ellen és John egyaránt lelkes munkálója a testvéregyházközségi teendőknek, amely létrejött a Högyes Endre utcai templom és a Torontói Első Unitárius Gyülekezet között. Marry-Ellen asszony lelkesen végzi kanadai részről az elnökséggel járó megbízásokat is. Szóval ebből is meglátszik,

hogy komolyan veszik ezt a kapcsolatot, hiszen egy bizottság dolgozik azon, hogy ne lankadjon részükről az irányunkbeli érdeklődése nemcsak a bizottságnak, hanem az egész gyülekezetnek.

Megérkezésemet követően, ami számukra a lehető legjobb alkalomkor történt, hiszen péntek du. 6 óra lehetett, vagyis hétvége, azonnal hozzáfogtunk megbeszélni az elkövetkező napok, szombat, vasárnap, hétfő „stratégiáját”. Kézhez vettem a már jó előre megszerkesztett programot, amiből szinte percnyi pontossággal kiderült az elkövetkezendő két hetem programja. Így hamar végeztünk ezzel a munkával, amit követett az, hogy kérdéseimre válaszolva megtudtam a házigazdáimtól azt, hogy milyen is a mikro-közösség, hol is vagyok tulajdonképpen, a város melyik területén. A közlekedéshez is megkaptam a legszükségesebb felvilágosításokat, meg a metró-zsetonokat, egy kis zsebpénz kíséretében, és így már nem éreztem annyira „kiszolgáltatva” magam sem az idegenségnek, sem pedig új környezetemnek.

Előzékenyen felajánlották a családtagok, ha gondolom, pihenhetek egy keveset vacsoráig, amit elhárítottam, arra számítván, ha majd egyszerre fekszünk le, akkor a reggeli ébredésig amúgy is jól kipihenhetem magam. Így született meg az ötlet, hogy menjünk el sétálni a környékre. John, aki angol születésű, kísért el erre a sétára (ezt saját hazájukban is nagy előszeretettel gyakorolják az angolok), s egy kiadós túra alkalmával jobban megismerkedhettem a velem kb. egyidős házigazdámval. Visszaérkezésünk alkalmával az otthon és a vacsora melege várt. Ennek elköltése után igencsak éreztem annak a szükségét, hogy „jobb létre szenderüljek”. Nem volt nehéz elaludni, de az éjszaka közepén kb. abban az időben, amikor Budapesten reggel 7 óra lehetett megébredtem, s nem igazán sikerült utána visszaaludni; ahhoz, hogy a torontói reggel 7 órakor újra álomba szenderüljek. De erre már nem volt lehetőség, hiszen indultunk a belvárosba, ahol sok nevezetesség várt. Megtekintettük a CN Tower-t (Canadian National Tower), a világ egyik legmagasabb, emberi kéz által épített tornyát, melynek magassága 447 m, s amely magasságba 58 mp alatt vitt fel a felvonó. Gyönyörű tiszta időben nagyon messzire lehetett látni, és a város csodálatos panorámája tárult elénk minden irányból. Legalább annyira tisztán kivehető volt, mint a város panorámája, a szmog, amely kb. 500–1.000 m-es magasságban ál-

landóan ott van a város felett szép időben és rosszban, télen és nyáron egyaránt. Ennek látványa gondolom sok embert elgondolkoztat s megindítja bennük a gondolatsort, hogyan lehetne ez ellen védekezni. Mert egy biztos: ezt tenni, ugyanígy élni, ugyanannyi üzemanyagot elhasználni, mint eddig, büntetés nélkül lehetetlen.

Ezt követően a torony melletti Sky-Dome-ot tekintettük meg, amely tervezésében és kivitelezésében nyugodtan nevezhető a világ egyik csodájának. Egy fedett stadion, egy átalakítható sportpálya, amit a nézőtér változtatásával hol atlétikai stadionná, hol futballpályává, hol meg amerikai futballpályává lehet átalakítani. A tetőszerkezet óriási darabjai három részben nyílnak, mozdulnak el egymástól úgy, hogy a nyári idő-

ben teljesen szabaddá válik az imént még fedett sportpálya. Ennek ki- illetve befedése kb. 20 percet tart, és nem több mint 20 kanadai dollár értékű villamosenergiát használ el a művelet. A stadion maximális kapacitása nem kevesebb mint 77–78.000 ember befogadására alkalmas.

A délelőtti időbe még belefért a piactér megtekintése, amely sok érdekességgel szolgált. Ami számomra igencsak tetszett, az volt, hogy a termelők, a farmerek hozták be és árulták saját termékeiket meg lehetőségen olcsó, előnyös áron és így a pénz ahhoz került, aki

leginkább megdolgozott érte, nem pedig a viszonteladók meggazdagodására szolgált.

A kora esti órákban egy kb. 20-as csoport, mind kivétel nélkül az egyházközség tagjai, főleg vezetősége, hivatalosak voltunk a lelkész házaspárhoz vacsorára. A vacsora kellekeit mindenki maga hozta saját magával: ki süteményt, ki hűsítőt, ki bort, ki pedig különböző salátákat, sajtokat, különböző élelmeket. Előszeretettel gyakorolják az ehhez hasonló alkalmakat mind Amerikában, mind Kanadában, akkor, amikor valakit bemutatnak egy közösségnek, ez esetben a gyülekezet tagjainak. A gyülekezet lelkészei, akik férj és feleség, ketten töltenek be egy lelkészi állást. Mark és Donna Morrisson Reed hamar vendégszeretetükbe fogadtak.

A következőkben megbeszéltük a másnapi, vasárnapi istentiszteletek programját, ami abból a szempontból tér el a magyarországitól, hogy október elejétől, egészen a nyár kezdetéig vasárnaponként nem egy, hanem két istentiszteletet tartanak. Az első kezdődik de. 3/4 10-kor és tart 3/4 11-ig, a második kezdődik de. 1/2 12-kor és tart 1/2 1 óráig. Ezen a lelkész házaspár felváltva prédikál. A különböző bizottságok a második alkalom után tartják értekezleteiket, míg a gyülekezeti tagok összeülnek, egy csésze tea, kávé és sütemény mellett beszélgetnek, ismerkednek egymással.

Május 14-én mindkét alkalommal prédikáltam a gyülekezet előtt, mindkét alkalommal a gyerekek számára is rövid történetet mondtam a magyarországi valláserkölcsei nevelés gyakorlatáról.

Istentisztelet után ismerkedtem a jelenlevőkkel; a második alkalom kb. 150-en lehettek. Többek között megismerhettem egy Magyarországról áttelepült fiatal unitárius családot Kramer László és Adorjáni Noémi személyében.

A napot egy közös estebéddel zártuk, ahova a gyülekezetből többen is eljöttek, hogy az ebédidőt, illetve az azt követő időt is együtt tölthessük.

(Folytatjuk)

Kászoni József

UNITÁRIUS ELŐDEINKRŐL...

Jakab Elek (1820. febr. 13.–1897. júl. 23.)

Jakab Elek az unitárius múlt azon nagyjai közé tartozik, akinek írói és közéleti munkássága nem áll egyenes arányban a vele foglalkozó irodalommal.

Jakab Elek 175 évvel ezelőtt született a Nyárad folyó mellett levő Szentgericén, a gazdálkodó, azonos nevű apa és Szekeres Juszina nagyobbik gyermekeként. Öccse a külföldi egyetemeken tanuló későbbi kolozsvári tanár, 48-as tüzér József, aki száműzésben Görögországban fejezte be életét.

Elemi iskoláit szülőfalujában, Szentgericén járta, a nagyhrű tanító – népköltő Tiboldi István keze alatt. Gimnáziumi tanulmányait Székelykeresztúron és Kolozsvárt végezte az ottani unitárius al-, illetve főgimnáziumban. Bölcsészetet és jogot a kolozsvári református kollégiumban tanult.

Kozma Ferenc „Jakab Elek élete és munkássága” című munkájában (Ker. Magvető III. füzet) arról tudósít, hogy jogi tanulmányainak elvégzése után egy évig a m.kir. táblán kancellista (gyakornok). 1841–1848. ápr. 5-ig Nagyszebenben a kincstárnál szolgált. Életének ebben a szakaszában tanult meg németül, és az itteni levéltárakban készült föl későbbi – sikeres – levéltárosi munkásságára.

Az Erdélyi Múzeum (1897) Jakab Elekről szóló tanulmánya úgy tudja, hogy Jakab Elek már 1846-ban Kolozsvárra megy. Ekkor teszi le az ügyvédi vizsgát, és a következő évben Maroszlók királybírája.

Kozma Ferenc említett tanulmányából viszont az derül ki, hogy Jakab Elek 1848-ban teszi le az ügyvédi vizsgát, s utána maroszlóki táblabíró, majd képviselő. Tagja az Unió törvénybe iktatásának bejelentésére a magyar minisztériumhoz küldött bizottságnak.

A szabadságharc kitörésekor megválik hivatalától. Belép a Kossuth-huszárezredbe, amit – követendő példaként – az Erdélyi Híradó 1848. 26-ik számában a nyilvánosságnak is tudtára hoz. Hét hónapig katona. Ebben a minőségében Bem bánási hadjáratában két hónap alatt kilenc ütközetben vett részt. Többek között ott volt a piski hídnál lezajló csatában is, amelynek kiemelkedő hőse a tordai származású unitárius Szigethy Csehi Miklós, a magyar memoáriróadalom egyik művelője.

Jakab Elek a szabadságharc folyamán közlegény sorból kapitánysággig küzd föl magát. A harcok szünetében tudósításokat küld a „Honvéd” című lapnak. A dévai fegyverletétel után fogolyként Nagyszebenbe viszik, ahonnan 1850. április 26-án szülőföldjére, Szentgericére internálják.

Hat évi szentgericei gazdálkodása idején álnéven mezőgazdasági cikkeket ír, melyek „a kor szükségletei és igényei színvonalán állanak.”

Szentgericéről az ottani unitárius lelkész-esperes Farkas György (1880–1882) közbenjárására gr. Mikó Imre titkára lesz. Mikó részére kutató munkát végez. Könyv- és levéltárakat tanulmányoz, szerkeszt és sajtó alá rendezi Mikó Imre cikkeit. Ugyanakkor részese az új életre ébredő irodalmi és társadalmi mozgalmaknak. Részt vesz az Erdélyi Múzeum, a Gazdasági Egylet és a Nemzeti Színház alapításában.

1856-ban nősült. Felesége Mike Róza. Házasságukból három leány és egy fiú született.

Jakab Elek 1861-ben az erdélyi kir. főkörmányszék (gubernium) levéltárához került. 1863-tól aligazgató, 1867-től igazgató. – Amikor 1873-ban a levéltárakat Budapestre összpontosítják, Jakab Elek is a fővárosba költözik. 1874-ben Európa nevezetesebb városainak levéltárait tanulmányozza. 1875-től országos alleveleltáros, 1893-tól leveleltáros.

Jakab Elek korának egyik legtermékenyebb írója.

A vele foglalkozó irodalom 118 munkáját sorolja fel. Ezek részben önálló munkaként látnak napvilágot, részben a korabeli folyóiratokban kerülnek nyilvánosság elé. Itt csak legismertebb

munkájáról, az 1870-ből való „Kolozsvár története” címűről emlékezünk meg, mely hatezernél több irat átnézésével készül el. A könyv bírálói közül Szász Károly – a város felkért szakértő bírálója – így nyilatkozik: „Örömmel kell kinyilatkoztatnom, hogy Kolozsvár városa e munkában olyan lelkiismeretesen kidolgozott, a tudományos követeléseknek annyira megfelelő s olyan kimerítő monográfiát nyert, melynél különbbel hazánk egyetlen törvényhatósága sem dicsekedhetik.”

Jakab Elek foglalkozik a korát megelőző unitárius múlt feltárásával is. Legismertebb 1879-ből „Dávid Ferenc emléke” című munkája, mely a nagy egyházalapító püspök halálának 300. évfordulójára készül. De foglalkozik többek között a „Budapesti unitárius egyházközség története”-vel (1890); Szentiványi Mihállyal (Figyelő IV. V. kötet); Aranyosrákosi Székely Sándorral (Figyelő 1882); Orbán Balázssal (Századok. 1891); a Daniel családdal (Századok. 1896); Kriza Jánossal (Pesti Napló 1882); János Zsigmonddal (Ker. Magvető 1863); Bölöni Farkas Sándorral (Ker. Magvető 1870) stb.

Jakab Elek sokoldalúságára jellemző, hogy fölfigyel az iskolai nevelés kérdéseire is. Amint Kovács Lajos „Unitáriusok a köznevelés szolgálatában” (Ker. Magvető 1928) című munkájában írja, Jakab bár a régi iskola neveltje, észreveszi a nevelési rendszer hibáit. Többek között javasolja papnevelde, – tanítóképző és egy tordai reáliskola alapítását.

Jakab Eleket élete folytán több kitüntetés éri. Előbb levelező, majd 1889-től rendes tagja a Magyar Tudományos Akadémia-nak. Ugyancsak rendes tagja a Történelmi Társulatnak, – a Székely Köznevelődési és Közgazdasági Egyesületnek, – tiszteletbeli tagja az „Astra” nevű román irodalmi társaságnak.

Mint unitárius – írja a néhai erdélyi püspök, Ferencz József, („Jakab Elek emléke”, Unitár. Közlöny. 1898) Kolozsvárra költözésétől aktívan részt vesz az egyházi életben. Az egyháznak tanácsosa és pénztárosa is. Hűséges templomlátogató. 1871-ben a londoni gyűlésen Brassával, – 1875-ben Gyergyai Árpáddal képviseli egyházát a Brit és Külföldi Unitárius Társaság évi közgyűlésén. Az árkosi zsinaton javasolja a püspöki és a két főgondnoki állás egyidejű betöltését. Indítványozza a kolozsvári és a tordai iskola történetének megírását. Jakó Zsigmond „Írás, könyv, értelmiség” című könyvében (1976) írja, hogy Jakab Elek könyvtárát a székelykeresztúri iskolának hagyja, egy „aranykönyv kíséretében, az intézet jótévedőinek nyilvántartására.”

Péterfi Dénes („Jakab Elek”, Ker. Magvető. 1897) megállapítja, hogy „Jakab Elek ahhoz a nemzedékhez tartozott, melyet a sikeres harcok dicsősége emelt magasra”. Részt vesz minden olyan küzdelemben, melyet a nemzet létének alapjáért vívnak.

Mikó Imre („Az utolsó erdélyi polihisztor”, 1971) Jakab Elekben a demokratikus szellemű író, – Szentmártoni Kálmán („Jakab Elek”, Ker. Magvető 1938) az anyaggyűjtőt értékeli.

A gazdag tollú író 1897. július 23-án a budai Szent János kórházban fejezte be életét. Előbb a Kerepesi úti temetőben helyezték nyugalomra. A Székely Történelmi Pályadíj Alap később hamvait Kolozsvárra vitette, ahol a házsongárdi temetőben – a város által ajándékozott sírhelyben nyugszik. Sírja fölé a Székely Történelmi Pályadíj Alap fekete gránitból készült síremléket állíttatott, melyet 1901. szeptember 21-én avattak fel.

Lászlóffy Aladár „Házsongárd” című könyvében, Jakab Elek sírjával foglalkozva (75. old.) ezt írja: „A jólét és virágzás időszakának vonzó emlékeit fel kell elevenítenünk, hogy az önérzetet emelje, nagy példáival lelkesítsen, sikerei cselekvésre s kitarásra buzdítsanak, a megállapodás és visszaesés szomorú eseményeit pedig azért, hogy nagyobbra nem mehetésünk okai s akadályai nyilván tudva legyenek.”

A fenti idézet szem előtt tartásával újítsuk föl Jakab Elek emlékét. Szolgálja az egyházi életünknek előrehaladását, fölvirágoztatását és értékeinek megbecsülését.

Kelemen Miklós

Szerdán arra kértük „útikalauz-lelkészünket”, hogy ne menjünk, illetve hadd ne utazzunk sehova, mert a Budapesttől megtett szakasz ezidáig igencsak fárasztó volt. Így született a közös megegyezés és megállapodás, hogy menjünk el mindannyian gombát szedni. Elhatározásunkat csakhamar cselekedet követte, és már kint is voltunk a falu határában, hol lombhullató, hol fenyőerdő, hol meg legelő kellős közepén gyűjthettük a gombát vacsorára. Általában három fajtát gyűjtöttünk, ami az évszaknak is megfelelő volt: szegfű vagy fű gombát, vargányát és csiperkét. Az igazi zsákmányra a lelkész úr talált, aki nem kisebb csiperkegombát hozott velünk szembe, ahogy utólagosan kiderült, hiszen megmértük, mint 70 deka. A nap hátralevő részét mindenki a maga kedvtelésével töltötte: képeslapot, levelet írt, fürdött, vagy a pályán futballozott, kézilabdázott.

Csütörtökön, reggeli után újól a „Diótörő”-ben foglaltunk helyet, és a Kis-Homoród völgyén átutazva jutottunk el Vargyasra. Itt derült ki, hogy tulajdonképpen ünnepnap érkezünk, Úrnapján, pünkösd-től számított tizedik napon, ebbe a nagymúltú unitárius egyházközségbe. A lelkészt ezért is nem otthon, hanem hivatását teljesítendő, a templomban találtuk. Jó volt a hűs falak között megpihenni a gyönyörű szép és hatalmas vargyasi templomban, Andorkó Ferenc lelkész ünnepi beszédére figyelve.

Istentiszteletet követően meglátogattuk a híres vargyasi Daniel-kastélyt, mely nemcsak a falu, de a vidék nevezetessége is. Innen indultunk végcélunk felé, a híres vargyasi, vagy almási barlanghoz. Mindkét falu ugyanis magáénak tartja a festői szép vidéken, hegyek között meghúzódó barlangot. Ebédünket magunkkal hoztuk, és tűz mellett fogyasztottuk el. Étvágya mindenkinek egyformán jó volt. A barlanghoz egy igazán romantikus szépségbe illő szűk völgyön kellett menni, párhuzamosan a Vargyas patakával, melyet többször kellett átszelni hol egy szál dróton, hol egy függőhídon, hol meg csak épp a vízből kiálló sziklák egyikéről másikára ugorva, hogy a barlang bejáratáig elérhessünk. De a látvány, meg az élmény mindezt megérte. A késő délutáni órákban indultunk vissza Homoródszentmártonba, ahol az otthon és a vacsora melege várt.

Pénteken reggel újból régi ismerősünk és barátunk várt az épület előtt, az ócska „Volkszi”, hogy megtehesse velünk azt az utat, melyet aznapra választottunk. Székelyudvarhely volt első állomáshelyünk, ahol a város központjában megnézhattuk a szépen kijavított református templomot, a városházát, illetve „a legnagyobb székely” emlékére a nemrég felállított Orbán Balázs-szobrot. Innen a Szejke fürdő felé vettük utunkat, s közben az Orbán Balázs emlékére felállított székely kapukat tekinthettük meg. Farkaslakán is megálltunk és emlékeinken keresztül, melyet olvasmányélményeink nyújtottak, adózhattunk a nagy székely elbeszélő Tamási Áron emlékének. A Kalonda tetőn keltünk át, és beérkeztünk a messze földön kerámiájáról nevezetes Korondra. Egy órát töltöttünk itt, s mindenki emléktárgyat vásárolt magának, vagy ajándékot az otthonmaradottnak. Volt ezek között

gyapjúpulóver és taplógombából készült sapka, kerámia és fából faragott tárgy egyaránt. Kinek-kinek ízlése és tetszése szerint. Korondot magunk mögött hagyva indultunk Parajd irányába. A Buesin tetőn átkelve érkeztünk be a Gyergyói-medencébe. Alfalun átutazva tudtuk meg azt, hogy az az ország leghidegebb pontja, ahol telenként nem ritka a mínusz 30–40 fok hideg. Gyergyószentmiklóson keresztül utazva vettük célba a Gyilkós-tó festői magaslatát. Itt voltak, akik csónakot bérelve szálltak vízre, voltak, akik rövid sétát tettek a gyönyörű fenyvesek között. Délután utunkat tovább folytatva, jutottunk el a Békás-szoros lélegzetelállítóan gyönyörű szerpentinjeihez, ahol csak egyféleképpen tudtuk utunkat elképzelni: autóból kiszállva, gyalog. Miután kigyönyörködtünk magunkat a zengő magasságokban és szűzies csúcsokban, indultunk

vissza Csíkszereda irányába. Útközben még egy helyen álltunk meg: a Marosfő gyönyörű környezetében. Öreg este lett, mire a tiszta nyári alkonyban felsejlett az Ifjúsági Ház már jól ismert körvonala.

Szombaton az egyházközség gondnoka és egy kedves fiatal család, Timár Gyula és felesége vendégei voltunk. Lovasszekekre indultunk föl az Ilona Völgyén át Homoródfürdő irányába. A fürdő előtt két-három km-rel kö-

töttünk ki a Nagy-Homoród bal partján, ahol az egyházközségnek régebbi legelője és erdeje is volt. Az igazán felszabadult, aktív pihenés napja volt ez. Ízletesen elkészített nyársonszültet ehetünk, frissen felzubogó borvizet ihattunk, lovagolhattunk, Stephanie oktatott rá, aki otthoni hazájában, Kaliforniában tanult meg lovagolni, és így szakszerűen avatott be mindannyiunkat a lovaglásba, akik először ültünk lóháton. Az órák perceknek tünnek, oly gyorsan telt az idő, és csak akkor eszméltünk rá, hogy nem táborozásra jöttünk, hanem csak egy napi kirándulásra, amikor esteledni kezdett. Mielőtt elindultunk volna, egy nagy tábor tüzet rakunk a közeli tisztáson, amelyet körülálltunk és úgy énekeltük el a székely és magyar himnuszt. Így búcsúztunk a gyönyörű helytől, az Isten tenyerén fekvő szép Ilona Völgyétől. Mire Szentmártonba érkeztünk, már vártak ránk ottani barátaink, akikkel a helyi diszkóba mentünk el egy búcsúzásra.

Vasárnap, s egyben ott-tartózkodásunk utolsó napja következett el. A mai nap teljesen kötetlen volt mindenki számára, hiszen a déli 2 óráig kezdődő istentiszteletig mindenki szabad volt. Erre az alkalomra sokan gyűltek egybe Homoródszentmárton egyházközségeinek unitárius és nem unitárius tagjai közül. A gyülekezeti tagok között láthattuk, amint azt később lelkészünkől megtudtuk: Gál Jenő nyugalmazott esperest, a volt nagyajtai lelkészt, aki szentmártoni születésű, és így feleségével hazaköltözött, szép új lakásukba, a faluból több mint 25 évvel ezelőtt az USA-ba költözött Sándorné Beke Sárkát, aki fiával volt jelen. Az ünnepi hangulatban telt istentiszteletet Kászoni József tartotta, aki ennek keretében 25. éves házassági évfordulójáról emlékezett meg. Hiszen aznap ünnepelte ezüstlakodalmát Aradi Ferenc és Aradiné Deák Márta. Megható volt az ünnepi hangulat, amelyben Aradi Péter teológiai hallgató szülei egy negyed évszázad után újból elmondták a hűség örök fogadalmát. Az istentiszteletet követően ünnepi

búcsúbédet szolgáltak fel mindannyiunknak, akik már ebből is nagyon kiéreztek, hogy itt-tartózkodásunk órái meg vannak számlálva.

A nap még hátralevő felében meglátogattuk a helyi Ugron-kastélyt, amelynek egyik szárnyában egy fiatal unitárius család lakik, és akik érdeklődésünkre szívesen osztották meg velünk az épület történetéről szóló ismereteiket.

A vacsora alkalmával vendéglátóinkkal, akiknek e helyről is megköszönjük az ízletes reggeliket, ebédeket, vacsorákat, s akiket úgy érezzük név szerint is megemlíthetünk, Gáspár Magda és Hajnal, hiszen a lehető legkedvezményesebb árajánlatot tették ott-tartózkodásunk idejére, megbeszéltük azt, hogy a minden évben konfirmáltak június 10–20 között eljöhetnek ide, és legyen ez az időszak úgymond fenntartva a magyarországi unitárius fiatalok számára. Mi tapasztalatból mondjuk azt, hogy megérte, s bizonyára Nektek, utánunk konfirmálóknak is megéri majd ide ellátogatni. Mielőtt újságunkunket befejeznénk, köszönetet mon-

dunk a Magyarországi Unitárius Egyháznak azért a 20.000 Ft-ért, mellyel kirándulási költségeinkhez hozzájárult.

S végül még egy mozzanata a kirándulásunknak: június 19-én hétfőn a hajnali autóbuszok menetrend szerinti járatának egyikével indultunk Homoródszentmártonból Székelyudvarhelyre, ahol a Budapestig közlekedő járatra ültünk át. „Röpke” 14 órás autózás után találkozhattunk szüleinkkel, akik a Népstadion autóbusz-állomáson vártak érkezésünkre. Bea mamájának megköszönet a parfé-tortáért, amit ajándékképpen hozott megérkezésünk alkalmából.

Ahhoz, hogy ez a cikk megszülethessen, létrejöjjön, nekünk itthon találkozni kellett, így beszéltük meg az időpontját annak, hogy július 1-én a Hőgyes E. utcai irodákban találkozunk, aminek eredménye mindaz, amiről a fentiekben beszámolhattunk. Köszöntünk mindanyiatokat szeretettel az ősi unitárius üdvözléssel: Egy az Isten!

**Demján Lehel, Kászoni Zsuzsa, Margithay Beáta,
Nagy Zsuzsa és Varga Szilvia.**

A láthatatlan képeslap

E sorok olvasói ebben a lapban már olvashattak arról a csodálatos élményről, melyet gyermekeink írtak le a homoródszentmártoni nyaralásukról. Néhány szülő is részese lehetett ezeknek az eseményeknek. Itt most nem a konkrétan látottakat és megéltakat akarom leírni, hanem azt, hogy mit jelentett nekünk, felnőtteknek, hogy Erdélyben végre szülőink földjére léphettünk, láthattuk családjaink eredetének színhelyeit.

Aki ott jár, csak az tudja, hogy mi az az érzés, és hogyan rezzen a lelkünk, és hogyan fotóz a szemünk a Homoród-menti kis falusi templomok és körülöttük a templomdombon levő napsütötte kis temetők látán, hogy végre fejet hajthatunk elődeink sírja felett.

De feledhetetlen volt minden, a sok kirándulás, – amikor hirtelen ott találjuk magunkat Tamási Áron sírja előtt és kicsi Ábel ott vár és köszönt minket. Megállapítottuk, hogy a világon a legszebb, és amíg élünk, bennük látjuk az erdélyi tavakat, a hegyormokat és az égig érő sziklákat. Összefolynak a napok emlékei, és azt is érezzük és tudjuk, hogy itt írni kell és megköszönni az üdülő két áldozatos üdvöskéjének, Magdinak és Hajninak a sok munkát. Szeretetéért hálás szívvel mondunk köszönetet. Látom magam előtt a homoródszentmártoni szép székely templomba gyülekezőket, öregeket és fiatalokat, akik színiültig töltik meg a templomot. Könnyes, áhítatos szemmel lépnek a templomba, mert most az ő korábbi papjuk jött közé-

jük, hirdetni az igét, – és szállt az orgona hangja, és figyeltek a szemek és ünnepeltek a lelkek.

Nem tehetem meg, hogy elhallgassam személyes ajándékomat, melyet ott az Istentől kaptunk. Lévé, hogy abban az időben töltöttük 25. házassági évfordulónkat, Kászoni tiszteletes úr ott a székely templomban vette tőlünk a házassági esküt, és mi érezzük, hogy azóta mélyebb és szebb az összetartozásunk, – gyönyörű bennünk a kép.

Köszönjük az egész falu népének kedvességét, Gyula bácsi, a gondnok ránkfigyelő szeretetét és gondoskodását.

Ide minden évben vissza kell menni, feltöltődni.

Istennek hála, hogy ott lehettünk.

Aradi Ferencné

Istenem! Taníts meg szeretni!

Taníts meg szeretni
Szeretni, Istenem,
Szeretni úgy, ahogy
Csak Te szeretsz Engem.

És mindenekfelett
Szeresselek Téged
Magamat pedig csak
Egyedül Teérted.

Hogy a szent Fiadnak
Tanait kövessem
Aki Engem szeret
Ne csak azt szeressem.

Ahogy esőt, napot
Adsz erre a Földre
Úgy az életemet
Szeretet töltse be.

Kérlek, hogy taníts meg
Mindenkit szeretni
Szeretet lángjában
Veled eggyé lenni!

Forintos Anna

A Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Köriünk kegyelettel emlékezik meg az 1956-os évi nagy nemzeti megmozdulásunkról, amikor a magyar nép ismét példát mutatott a világnak arról, hogy a szabadságvágy erejével léket lehet ütni egy nagyhatalom zsarnokságán. Köriünk művészeinek alkotásaival, nemzeti ünnepünk alkalmából, adózunk e nemes emlékeknek.

Egy rehabilitált lelkész

EMLÉKEK DR. ABRUDBÁNYAI JÁNOSRÓL

Csöndes, téli vasárnap délelőtt. Istentiszteletre harangoznak a kocsordi unitárius templomban, melynek szószéke előtt 35 éve engem is kereszteltek. Keresztelő lelkészem dr. Abrudbányai János volt, aki Erdélyből, Kolozsvárról menekült, hogy ebben a kis kelet-magyarországi faluban otthonra leljen. S hogy elképzelése mégsem teljesült, annak nem elsősorban a kocsordiak voltak az okai. A politika mindig megkérte a maga áldozatait.

Ha Kocsordon ma Abrudbányai János nevét említem, mélyen sajnó sebeket szakítok fel. Fáj a kérdés, még akkor is, ha tudom, olyan emberről van szó, aki hite, kitartása révén példakép lett a községben. Mi hát az oka, hogy az Abrudbányai nevet az elmúlt évtizedekben csak suttogva lehetett kimondani? Sőt, felnőtt egy korosztály, amely Kocsord 1956-os forradalmár vezetőjének a nevét még hírből sem ismeri.

De kezdjük az elején. B. János, aki 1951-óta az unitárius egyház kántora, így emlékszik:

– Dr. Abrudbányai János 1945-ben, Erdélynek Romániához csatolása után került a községbe. Mint papot, hamar elfogadták. A lelkészi állás mellett, mint „dékán”, magántanárként tevékenykedett. Nevéhez fűződik a kocsordi polgári iskolai oktatás megszervezése. Négy osztály tanulóinak oktatta az elméleti ismereteket. Sokat tett a falu kulturális életének fejlődéséért is. Gyűjtést szervez, s az egyház anyagi támogatásával mozgépet vásároltat. 1947-ben a Lenin út 10. szám alatti telken felépítik és felavatják az első, de a kor színvonalának mindenképpen megfelelő kultúrházat.

Műsoros esteken Demény Éva énektanárnő segítségével felelevenítik a népi színjátszás remekműveit. Bemutatásra kerül a Falu rossza, a Huszárkisasszony. Ez utóbbi előadást, népes szereplőgárdával (18 fő) 1947 karácsonyán kétszer is meg kellett ismételni.

– Az Erdélyből jött lelkész a gazdaságot is igyekezett megreformálni – emlékszik tovább B. János. – A fejlődés lehetőségét a közös művelés megteremtésében látta biztosítottak. Így már a téves megalakulása előtt farmergazdaságot alapított az egyház 30 holdas birtokán. Nem véletlen, hogy a közös műveléstől sokan húzódoztak, az egyházon belül is több haragost szerzett magának.

Könyörgés

Mansfeld Péter emlékének

bocsásd meg nekünk

hogy hagytuk víz alá nyomni

fuldokló hitünket

bocsásd meg

az összeszorított fogak között

sűrűsödő csöndet

az elmetszett szavak igazát

s hogy testvérnek neveztük

testvérünk gyilkosát

Oláh András

Az ige feltámadása

Nekünk meg nem bocsáttatik
a puszta létünk,
hogy Napnak hívjuk a Napot,
Istennek Atyánkat,
s már mindent felednének,
ha halott volna édes anyanyelvünk.

Ha halott volna,
s valami más nyelven beszélénk.

Ha lennének szlávok,
németek, románok,
nem volna semmi baj,
ha legyőznének az átváltozások.

De valaki úgy akarta,
az ige feltámadása itt örök legyen:

Mikor mindent elfeledtünk

halott ágból zöld hajtás

édes anyanyelvünk legyen.

G. Nagy Ilián

– A község sikereit látva, a párt elit serege, az ÁVH is felfigyelt dr. Abrudbányai János tevékenységére. Már az ötvenes évek elején többször meghurcolták, kezdeményezéseit igyekeztek megroppantani, derékba törni. Úgy érkezett el 1956 októbere, amely Kocsordon is forradalmi megmozduláshoz vezetett. Lelkészünk politikai előrelátásának köszönhető, hogy már az indulatok elszabadulása előtt a forradalom élére állt. A Lenin út 20. szám alatti házban október 21-én este – lesötétített ablakok mellett – megalakult a 40 fős nemzetőrség, amelyben a község minden intézménye, vallási és politikai szerve képviseltette magát. A lelkész vezetőségi tagja lett a járási forradalmi bizottságnak. Neki köszönhető, hogy Kocsordon az egyébként jogos követeléseket sikerült békés körülmények között előterjeszteni, és a megmozdulásnak egyik oldalán sem lettek áldozatai. 56 után súlyos börtönbüntetésre ítélték.

Választott faluja még egy utolsó esetben állt ki mellette. Aláírásgyűjtést szerveztek a büntetés enyhítésére, amit a bíróság – talán mondanom sem kell – elutasított. Elhurcolását követően többé már nem tért vissza Kocsordra. 1968-ban bekövetkezett halálakor sokan utaztak Budapestre, hogy végső tiszteletüket tegyék lelkészünk ravatalánál.

Dr. Abrudbányai Jánost 1990. december 14-én rehabilitálták.

Bakos Pál

A Hatvani Evangélikus Egyházközség 1995. szeptember 3-án ünnepelte temploma felszentelésének 60. évfordulóját. Erre a várost is megmozgató ünnepségre állíttatta föl **dr. Barcza Béla** helybeli evangélikus lelkész az új oltárt a modern szószékkel, melynek felszentelésére került sor az istentiszteleten.

Délután kezdődött az „Ökumenikus együttélés” címen meghirdetett találkozó, ahol a történelmi keresztény egyházak képviselői jelentek meg és tartottak beszédet. Az unitárius egyházat meghívásos alapon **Simén Domokos** csikszederai lelkész képviselte. A találkozót – melyet a helybeli hívek adományából ökumenikus szeretetvendégség követett – **Szebik Imre** püspök zárta beszédével.

Köszönet illesse dr. Barcza Béla hatvani ev. lelkészt, hogy a történelmi magyar egyházak képviselőit és a város vezetését összehozta testvéri közelségbe, „közelebb egymáshoz”, mert Jézus szerint is onnan ismernek meg, hogy tanítványai vagyunk, ha egymást szeretjük és elfogadjuk.

*

Új Kéve címmel jelenik meg a *Svédországi Magyar Protestáns Gyülekezetek* ökumenikus lapja. Figyelemmel és érdeklődve kísérik hazai életünket, eseményeinket, kultúránkat. A júniusi számban méltatást olvashattunk Szinte Gábor UNÉL-ben megjelent „Michelangelo és a reformáció” című tanulmányáról, Örömmel köszöntjük az Új Kéve szerkesztőségét és reméljük, hogy az információcsere mindkét lap hasznára válik.

*

Dr. Ormos Jenő ny. egyetemi tanár (Szeged), egyházunk régi, hű híve és támogatója 100 000,- Ft-ot juttatott el az *Unitárius Alapítvány* céljaira. A követésre méltó nagylelkű adományért a kuratórium ezúton is hálás köszönetét nyilvánítja. – Az Alapítvány számlavezető bankja az OTP Budapest, XIII. kerület, Tátra u. 10 sz. alatti fiókja.

Számlaszámunk: deviza
B102085, forint: 041580-8.

Lelki- gondozás

A budapesti egyházközség presbitériuma határozatot hozott többek között a „cura pastoralis” (vagyis a hívek gondozása) intenzívebbé tétele tárgyában.

Fővárosi szétszórtságunk sajnos nem teszi lehetővé, hogy az egyházközség vezetősége „napra készen” ismerje hívei élethelyzetét (egészségi állapotát – netalán kórházi ápolását – anyagi és lelki problémáit, stb.)

Azzal a kéréssel fordulunk minden hívünkhöz, hogy aki családjában, illetve általában híveink körében olyan gondokról tud, melyek elviselhetővé tételéhez remélhetőleg segítséget tudunk nyújtani, írásban (vagy távbeszélőn) közölje egyházközségünk valamelyik lelkészi hivatalával (V., Nagy Ignác utca, vagy IX., Högyes Endre utca 3.), hogy tudjuk, a szóban forgó híveinket hol és lehetőség szerint mely időpontban kereshetnék fel akár lelkészeink, akár presbitereink.

Kórházi kezelés esetén pontos tájékoztatást kérünk a helyszínről, lehetséges időpont és lehetőleg az állapot vonatkozásában is.

Híveink külön kérésére, illetve úrvacsoraosztással is kiegészített legnagyobb ünnepeink közelében pedig „hivatalból” felkészülnek lelkészeink az úrvacsorának a kiszolgáltatására is.

Fentiekre szeretettel hívjuk fel vidéki lelkészeink és presbitériumaink, valamint híveink figyelmét is, különösen a diaszpórában élők esetén.

1995. április 9-én, a Budapesti Unitárius Egyházközség évi rendes közgyűlésén Orbókné Szentiványi Ilona lelkészelnő előterjesztésére **dr. Kis Zoltán** afiát a Nagy Ignác utcai templom felügyelő gondnokává a közgyűlés egyhangúan megválasztotta.

A reformáció hete a tolerancia jegyében

Az idei protestáns hét rendezvényei – melyet a reformáció napja zár október 31-én – a tolerancia jegyében zajlanak.

A Högyes Endre utca 3. szám alatti templomunk gyülekezeti termében október 26-án, csütörtök du. 5 órai kezdettel ökumenikus találkozó és előadás lesz „*A türelem helye és határai a vallásban*” címmel.

Előadók: Úsz István görög katolikus lelkész, **Simon Miklós** katolikus plébános, **Fodor Viktor** evangélikus kórházlelkész és **Kászoni József** unitárius lelkész.

Az előadásra mindenkit szeretettel hívunk és várunk.

Biblia-baráti körök és bibliaórák októberi indítása a budapesti egyházközségben

A Nagy Ignác utcai bibliaórákon szerzett tapasztalatok alapján a Högyes Endre utcai gyülekezetünk bibliaóráit is úgy tervezzük megszervezni, hogy rendszeresen és módszeresen bibliabarátokként beszéljük át az evangéliumokat. A Högyes Endre utcai bibliaórákon a három szinoptikus (Máté, Márk és Lukács szerinti) evangéliumot, a Nagy Ignác utcai bibliaórákon a János szerinti evangéliumot kezdünk el, négy-öt félét irányozva elő teljes átvételükre. A cél az, hogy a bibliakörök résztvevői kölcsönös beszélgetések keretében, mai megvilágításban úgy olvassák és értelmezzék az evangéliumot, mint hitünk megalapozását. Kíváncsún lenne ezért, hogy híveink minél nagyobb számban kapcsolódjanak be a biblia-baráti körök munkájába, miként az is, hogy teológiai hallgatóink, és saját bibliaórákat nem tartó lelkészeink is segítsék az októbertől beinduló bibliaórák eredményességét.

**Budapesti Egyházközség
Teológiai Intézet**

Tanévnyitó istentiszteletet tartottak szeptember 3-án, vasárnap a Nagy Ignác utcai templomban. A szép számban megjelent ifjúságnak ígét hirdetett Kászoni József lelkész, bibliát olvasott Fodor Ildikó és Szász Adrienne teológiai hallgatók, verset szavalt ifj. Gergely Felicián. Dr. Beke Ildikó gondnok köszöntőt mondott az egyházközség nevében, majd Sipos Emőke Villő a cserkészek nevében szólt az ifjakhoz.

*

Az **Evangélium Színház** – az ország egyetlen ökumenikus színháza – a soron következő kuratóriumi gyűlését 1995. augusztus 29-én tartotta az Evangélikus Egyház Püspökségén. A gyűlésen az ország protestáns történelmi egyházai képviseltették magukat; egyházunk részéről **Kászoni József** volt jelen. Többek között szó volt mindazokról a feladatokról, munkákról, anyagi nehézségekről, amelyekkel az Evangélium Színház küzd, s amelyek előtt áll, mint megvalósítandó, megoldandó gondok előtt. A társulat vezetője, **Udvaros Béla** beszámolt arról, hogy a társulat október hónap folyamán egy erdélyi meghívásnak tesz eleget, amikor Brassóban, majd Apácán adják elő Kovách Aladár „Téli zsoltár” című, Apáczai Csere Jánosról szóló drámáját.

Ezt követően a társulat rendezőigazgatója arról beszélt, hogy az *idei évad első bemutatójára október 29-én kerül sor. A társulat ebből az alkalomból Márai Sándor: „Kassai polgárok” c. darabját tűzi műsorára.*

*

Közép-Európában egyedülálló növénybemutató nyílt meg 1995. augusztus 30-án de. 10 órakor a *Magyar Tudományos Akadémia vácrátóti Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete* botanikus kertjében. A megnyitót **dr. Kereszty Zoltán** tartotta, aki többek között elmondta, hogyan született meg a terv, az ötlet a kiállítással kapcsolatosan, majd arról beszélt, hogyan sikerült a megálmodott terveket valóra váltani. „*A Biblia növényei*” című élőnövény-bemutatón jelen voltak az egyházak képviselői, többek között a római katolikus, az evangélikus, a református, az unitárius, az adventista, a baptista és a zsidó egyház részéről. A megnyitón az unitárius egyházat **Kászoni József** lelkész képviselte. A Bibliában említett és azonosított 124 fajból a kiállításon 52 látható. A többiek pedig, főleg a fák, fényképeken, amelyeket színes táblákon helyeztek el, s a növények és fák neveit a latin és a magyar mellett angolul és héberül, de olykor ógörög, arab és arámi nyelven is feltüntették.

Nemcsak szakembereknek, teológusoknak volt izgalmas az ott eltöltött idő, hanem minden résztvevőnek egyaránt. A Biblia világát hozta közel a kiállítás, s aki már hallott utalást prédikációkban különböző ó- és újszövetségi vonatkozású helyeken a különböző növényekre vonatkozóan – és ki ne hallott volna! – mind megértette a kiállított növényeket szemlélve a Biblia szimbolikus értelmezését. „Nézzétek a mezők liliomait! Salamon teljes pompájában sem volt olyan ékes, mint ezek közül egy.”

Ajánljuk mindenkinek figyelmébe, akinek ideje és lehetősége van megtekinteni ezt a maga nemében egyedüli, és talán páratlan kiállítást.

*

A *Református Egyház Doktorok Kollégiuma* 1995. augusztus 28–31. között Debrecenben tartotta a szokásos nyári plenáris ülését. Az Egyházi Néprajzi Szekció keretében Erdélyből 3 unitárius lelkészt hívtak meg a tudományos ülészsakra, ahol előadásokat tartottak. **Nagy László szőkefalvi** unitárius lelkész áhítatával kezdődött a szekció ülészsaka. Ugyanő tartott érdekes ismertetést az Erdélyben még szokásban levő „Unitárius passió”-ról. Este a szőkefalvi, a marosvásárhelyi és a dicsőszentmártoni templomban 1995. nagypéntekjén tartott passió-éneklésről készített videofilmet vetítették le. **Adorjáni Rudolf Károly** ny. lelkész „Történelmi népmondák a Küüllő vidékéről” címmel az unitárius és a református falvakban gyűjtött anyagát mutatta be illetve olvasta fel. **Simén Domokos** és neje **Tövissy Éva** két dolgozattal járult hozzá unitárius részről a szekció tudományos munkájához az „Árva Özvegy Kassa” címmel 1802-ben alapított nyugdíj-segélypénztár, és a „Homoródfürdői unitárius búcsú” történetének ismertetésével.

Reméljük, hogy az eddigi hagyományokhoz híven az Egyházi Néprajzi Szekciót ez alkalommal is megsegítik, és az unitárius vonatkozású előadások a **VALLÁSI NÉPRAJZ** 8. vagy 9. kötetében nyomdába kerülhetnek, így mindenki számára hozzáférhetők lesznek.

Meghívó

A Magyarországi Unitárius Egyház és a Teológiai Intézet az Erdélyi Unitárius Egyházzal együttműködve az elmúlt két évben megkezdett konferencia sorozat folytatásaként folyó év október 13–15 között tartja meg 3. konferenciáját „Korunk unitarizmus” címmel, amelynek részletes programja a következő:

Október 13. reggel 9 óra.

Bencze Márton püspök megnyitója bevezető előadásával.

1. „Jezualógia vagy krisztológia” előadó: dr. Somogyi László egyetemi docens. Korreferens: dr. Sztankóczy Zoltán egyházi tanácsos és Szász János a Teológiai Intézet igazgatója.

2. „Jézus személye és szerepe a mai unitárius teológiában” előadó: dr. Szabó Árpád teológiai tanár. Korreferens: András György e.a. tanácsos.

3. „Jézus Krisztus személyisége és szerepe korunk keresztény teológiájában” előadó: dr. Sztankóczy Zoltán egyházi tanácsos. Korreferens: dr. So-

mogyi László egyetemi docens és Szász János, a Teológiai Intézet igazgatója.

Október 14. délelőtt 10 óra.

1. „Az ember kétneműsége a teológiában” előadó: Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész és dr. Somogyi László. Korreferens: dr. Sztankóczy Zoltán egyházi tanácsos.

2. „A férfi és a nő kapcsolata: házasság, család” előadó: dr. Rezi Elek teológiai tanár. Korreferens: Szász Ferenc brassói lelkész.

3. „A nő helyzete és szerepe korunk társadalmában” előadó: Kovács István teológiai tanár. Korreferens: Kiss Károly medgyesi lelkész.

Október 15. vasárnap.

Ünnepi istentisztelet a Nagy Ignác utcai templomban de. 11 órai kezdettel. Ígét hirdet dr. **Szabó Árpád** teológiai tanár.

Lapzárta után

1995. szeptember 30-án Orbók Attila és Orbókné Szent-Iványi Ilona második gyermekeként Csaba nevű fiúk született.

Tiszta szívből gratulálunk a boldog szülőknek. A kis Csaba életére Isten gazdag áldását kérjük!

Kedves Unitárius Ifjúság!

Az ősz beköszöntével az egyház sok éves gyakorlata szerint ebben az évben is szeretettel hívunk és várunk Benneteket a vasárnapi iskolába.

Örömmel közöljük, hogy idén két korcsoportra bontva tartjuk a hitoktatást. A vasárnapi rendszeres találkozások alkalmával megismerkedhettek a Biblia nevezetes történeteivel, örök érvényű példázataival, amik egy keresztyén ifjú számára nagyon fontos útravalók lehetnek felnőtt életében.

Beszélni fogunk a családban elfoglalt szerepekről, az erkölcsi jóról, rosszról, helyesről, helytelenről.

Az év során sok szép ének megtanulására is lesz lehetőségek. Az elsajátítandó ismeretek mellett marad időnk játékokra, rajzolásra, az ünnepekre való felkészülésre. Többek között az adventi vasárnapokon megtanulhattok adventi koszorút kötni és ajándékot készíteni.

Remélve, hogy rendszeres látogatói lesztek a vasárnapi iskolának, kívánunk Nektek sikeres tanévkezdést, szép eredményeket:

Muszka Ibolya
hitoktató

Esketés

ERDÉLYI SZABOLCS

és

NAGY ZSÓKA

augusztus 25-én tartották esküvőjüket a Nagy Ignác utcai templomunkban. A nagyszámú gyülekezet előtt az esketési szertartást dr. Jakab Jenő lelkész végezte, a kántori teendőket Vadady Attila látta el.

Isten gazdag áldását kérjük az ifjú pár életére.

HALOTTAINK

METZ LÁSZLÓ gyémántdiplomás gyógyszerész 91 éves korában – hosszas szenvedés után elhunyt.

A korábbi években a pestszentlőrinci gyülekezetben többször tartott vetített képes előadást erdélyi tájakról, unitárius templomokról.

Urnáját Marosvásárhelyen helyezik a családi sírboltba örök nyugalomra. Egyházunk részéről dr. Jakab Jenő lelkész búcsúztatta és olvasta fel a távollévő Vákár Tibor meleg hangú búcsúlevelét.

A család gyászában őszinte szívvel osztozunk.

*

MUSZKA ELEK, Muszka Ibolya hitoktatónk édesapja életének 76. évében elhunyt. Hamvait szeptember 4-én helyezték el örök nyughelyére a Farkasréti temetőben Sándor Gy. Mátyás szolgáltaival. Hitoktatónk és családja mély gyászában őszinte szívvel osztozunk, Isten vigasztalását kérve rájuk.

SZATMÁRI DÉNES 88 éves

Isten adjon csendes pihenést eltávozott testvéreinknek az anyaföld ölében, lelküknek örök üdvösséget, a hátramaradott gyászolóknak pedig vigasztalást.

Sajnálatos elírás történt lapunk szeptemberi számában. A megemlékezésbe dr. Szabó Elek előneve helyesen *Kövendi*.

Unitárius műsorok

Október 27.
péntek 13.30
Kossuth rádió

„Egy az Isten”
unitárius félóra

Kedves Olvasóink!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy a nagymértékben megnövekedett költségek ellenére jövőre is ideai áron juthatnak lapunkhoz. A lepecsételt csekkek kiküldését megkezdjük, melyet egyházi központunkhoz kell eljuttatni, megjelölve rajta az előfizetés időtartamát (fél, ill. egy év).

Külföldi adományozóink szokásos évi támogatásukat készpénzben, vagy csekk esetén Money Order ill. Cashier's Check formában (ne magáncsekken) szintén „Unitárius Élet” megjelöléssel juttassák el hozzánk. Az adományokat és a túlfizetéseket előre is köszönjük.

A Szentföldre 6 napos utat szervezek a Bibliai Utak Irodájával november 28–december 3. között 73.800,- Ft-ért, félpanzióval. Az árban a 2 személyes hotelszoba, repülőút, léghondicionált busz, belépőjegyek, idegenvezető benne van. Érdeklődni Szombathy Gyula ref. lelkésznel a 258-03-76 telefonon.

Lapzárta minden hónap 6-án van. A később beérkezett irásokkal szerkesztőségünk csak a következő hó lapzártáig tud foglalkozni. Kérjük ezt a beküldendő irásoknál figyelembe venni.

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Főszerkesztő:
Bence Franciska

Szerkesztőbizottság:
Gálffy Gábor, Kászoni József,
Muszka Ibolya, Nyitrai Levente

Szerkesztőségi titkár:
Sándor Gy. Mátyás

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 111-2801
Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.
Előfizethető:

egyházi központunkban, a lelkész irodákban,
vagy egyházi csekken, Unitárius Élet jellegével.
Évi előfizetési díj: 600,- Ft.
Egyes szám ára 50,- Ft.
Megjelenik havonta.
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Felelős kiadó:
Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V., Kálmán Imre u. 23.
Tel.: 132-3511)

Felelős vezető: Schmidt Gábor
HU ISSN 0133-1272